

Üniversite Öğrencilerinin Katıldıkları Serbest Zaman Etkinliklerinden Tatmin Olma ve Algılanan Özgürlük Düzeylerinin İncelenmesi

Examining Satisfaction and Perceived Freedom Level of University Students In Leisure Activities They Attend

Emrah Serdar¹, Serap Mungan Ay²

¹ İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü serdar-emrah@hotmail.com

² Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü smunganay@marmara.edu.tr

Özet

Bu çalışmanın amacı, Üniversite öğrencilerinin katıldıkları serbest zaman etkinliklerinden tatmin olma ve algılanan özgürlük düzeylerinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilmiş olan 241 “Kadın” ve 325 “Erkek” olmak üzere toplam 566 üniversite öğrencisi çalışmaya gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, İstanbul Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültelerinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından hazırlanmış kişisel bilgi formuna ek olarak, Beard ve Ragheb (1980) tarafından geliştirilen ve Karlı ve arkadaşları (2008) tarafından Türkçe’ye uyarlanan “Serbest Zaman Tatmin Ölçeği” ve Witt ve Ellis (1985) tarafından geliştirilen ve Yerlisu Lapa ve Ağyar (2011) tarafından Türkçe’ye uyarlanan “Serbest Zamanda Algılanan Özgürlük Ölçeği” kullanılmıştır. Katılımcıların kişisel bilgilerinin dağılımlarının belirlenmesi için yüzde (%) ve frekans (f) yöntemleri; verilerin normal dağılıma sahip olup olmadığının belirlenmesi için Shapiro Wilks normallik testi uygulanmış ve bunun neticesinde verilerin non-parametrik test koşullarına uygun olduğunun anlaşılmasından sonra anlamlı farklılıkların belirlenmesi için Mann –Whitney U ve Kruskal Wallis testleri uygulanmıştır. Son olarak ise alt boyutlar arasındaki ilişkileri ölçmek için Spearman Korelasyon analizden faydalanmıştır. Cinsiyet ve yaş değişkenine göre serbest zamanda algılanan özgürlük ölçeğinin alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir (p>0.05). Cinsiyete göre serbest zaman tatmin ölçeğinin “Psikolojik”, “Eğitim”, “Sosyal” ve “Rahatlama” alt boyutlarında kadın katılımcılar erkek katılımcılara oranla daha yüksek skor elde etmişlerdir. Yaşa göre ise serbest zaman tatmin ölçeğinin “Psikolojik” ve “Rahatlama” alt boyutlarında 24 yaş ve üstü katılımcıların elde ettikleri puanlar diğer yaş gruplarındaki katılımcıların puanlarından daha yüksektir. Sonuç olarak; cinsiyet ve yaşın serbest zamanda algılanan özgürlük düzeyinde önemli bir faktör olmadığı, serbest zaman tatmin ölçeğine bakıldığında ise cinsiyete göre katıldıkları serbest zaman etkinliklerden “Psikolojik”, “Eğitim”, “Sosyal” ve “Rahatlama” açısından tatmin oldukları, yaşa göre ise “Psikolojik” ve “Rahatlama” açısından 24 yaş ve üstü katılımcıların daha fazla tatmin olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Serbest Zaman Etkinlikleri, Serbest Zaman Katılımı, Serbest Zaman Tatmini, Serbest Zamanda Algılanan Özgürlük, Serbest Zaman

Abstract

The subject of this study is to determine satisfaction levels of leisure activities which university students attended and perceived level of freedom. In this scope, a total of 566 university students consisting of 241 “Females” and 325 “Males” who were chosen with purposive sampling method attended voluntarily to the study. Screening model is used in the research. Students in Faculties of Sports Sciences in Istanbul University and Marmara University compose the sampling of the research. In this research, “Leisure Satisfaction Scale”, developed by Beard and Ragheb (1980) and adapted to Turkish by Karlı et al. (2008), and “Freedom Scale Perceived in Leisure”, developed by Witt and Ellis (1985) and adapted to Turkish by Yerlisu Lapa and Ağyar (2011) are used as data collection tools in addition to personal information form which is prepared by the researcher. In order to determine the distribution of the participants’ personal information, percentage (%) and frequency (f) methods are applied and to determine whether or not the data have normal distribution Shapiro Wilks normality test is applied; upon determining that the data were suitable for non-parametric test conditions, Mann –Whitney U and Kruskal Wallis tests are applied to determine significant differences. Finally, Spearman Correlation analysis is used for measuring the relations among the sub-dimensions. According to gender and age variables, no significant difference is determined in sub-dimensions of perceived freedom in leisure time (p>0.05). In “Physiological”, “Educational”, “Social” and “Relief” sub-dimensions of leisure satisfaction scale in accordance with gender; female participants obtained higher scores than male participants. In “Physiological” and “Relief” sub-dimensions of leisure satisfaction scale in accordance with age; scores of the participants at and over the age of 24 are higher than the scores of the participants of other age groups. Finally; it has been concluded that age and gender are not important factors in perceived freedom level in leisure; when we examine

leisure satisfaction scale, they are satisfied from leisure time activities in accordance with gender in “Physiological”, “Educational”, “Social” and “Relief” sub-dimensions and participants at and over the age of 24 are more satisfied in accordance with age in “Physiological” and “Relief” sub-dimensions.

Key Word: Leisure Activities, Leisure Participation, Leisure Satisfaction, Perceived Freedom in Leisure, Leisure.

Giriş

Gelişen teknoloji ve değişen yaşam standartlarıyla birlikte serbest zamanın toplumsal yapıdaki rolü yadsınamayacak derecede önemli hale gelmiştir (Henderson, 2010). Serbest zaman; kişinin hem kendisi hem de başkaları için bütün zorunluluklardan veya bağlantılardan kurtulduğu ve kendi isteği ile seçeceği bir faaliyetle uğraşacağı zaman olarak, yani kişinin kesin olarak bağımsız ve özgür olduğu “iş hayatının dışındaki zaman” olarak tanımlanmaktadır (Tezcan, 1993). Bir başka ifadeyle serbest zaman; yaşamın pratik ihtiyaçlarını yerine getirdikten sonra arta kalan zaman dilimidir (Torkildsen, 2005). Serbest zaman kavramına ilişkin tanımlar, etkinliklere katılan bireylere göre değişebilmektedir. (Howe ve Carpenter, 1985; Demirel ve Harmandar, 2009). İnsanların çalışma saatleri, yeme ve uyuma gibi biyolojik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kendilerine ayırdıkları zaman dilimleri dışında kalan bu zamanlarını değerlendirmek için özgür iradeleriyle seçtikleri ve belirli kurallara bağlı olmayan etkinliklere serbest zaman etkinlikleri denmektedir (Ragheb ve Tate, 1993). Serbest zaman etkinlikleri sanayi devrimi ile iyileşen çalışma koşulları ve ekonomik yapıyla birlikte gelişen toplumlarda bireylerin sosyal yaşamlarını canlandırmak, fiziksel ve mental sağlıklarını korumalarına yardımcı olmak ve yaşam kalitesini arttırmak amaçlı oluşan alanlardan biridir (Torkildsen 2005). Başka bir deyişle, Serbest zaman etkinlikleri, bireyin yaşamındaki birçok sıkıntıdan kurtulmasını ve bireyin kendisini geliştirmesini sağlayarak, bireylerin kendilerine, ilişkilerine ve sosyokültürel uyumlarına olumlu yönde etkilemektedir (Axelsen, 2009; Iwasaki, 2007; Şener ve diğ., 2007).

Bireylerin serbest zaman etkinliğine katılma amaçları farklı olsa da, hepsinin ortak olarak toplandığı bir nokta vardır. Birey serbest zaman etkinliğinden haz almak ve aldığı haz sonucu tatmin olmak için katılır (Çelik, 2011). Bu noktadan hareketle, Serbest zaman tatmini; serbest zaman etkinliklerine katılım sonucu kişinin ortaya koyduğu, elde ettiği ve ulaştığı pozitif doyum ve duygulardır (Beard ve Ragheb, 1980). Ardahan ve Yerlisu Lapa (2010) göre ise, serbest zaman tatmini; dıştan gelen zorlamalara bağlı kalmadan, bireyin yeni beceriler kazanmak, sağlık, sosyal, kültürel, sportif veya sanatsal beklentilerle gönüllü, herhangi bir maddi kazanç beklemeden, sağlık, eğlenme, hoşnutluk, yenilenmek ve mutluluk duygusu elde etmek için aktif ya da pasif olarak katıldığı etkinliklerden beklentilerinin karşılama

derecesidir. Bireylerin katıldıkları serbest zaman etkinliklerinden istedikleri faydayı sağlayıp sağlamadıklarını, beklentilerini karşılayıp karşılayamadıklarını ve bu faaliyetlere katılmaktan dolayı mutlu olup olmadıklarını ölçmek, onların serbest zamanlarını değerlendirirken daha mutlu ve tatminkâr olmalarını sağlayacak tedbirlerin alınmasında ve onların memnuniyet düzeyleri doğrultusunda sağlanan serbest zaman etkinliklerini geliştirmekte ve önemli bilgiler sağlayabilir (Karlı ve ark., 2008). Serbest zamanın en önemli değişkeninin algılanan özgürlük olduğunu savunan Neulinger (1981), algılanan özgürlüğü “ bireyin yaptığını istemesi ve kendisi tarafından yaptığını tercih etmesi ve sonucunda hissettiği ruh hali” olarak tanımlamaktadır. Iso-ahola (1980)’a göre, etkili bir serbest zaman için önemli iki şartın özgürlük algısı ve içsel motivasyon olduğunu, burada en önemli şartın ise özgürlük algısı olduğunu belirtmiştir. Ellis ve Witt, (1994) ise, Algılanan özgürlüğün, bireylerin algıları ve deneyimleri üzerinde kontrol ve serbest zaman ihtiyaçlarının tatmin edilmesi ve ilgilenimin derinliğinin serbest zaman davranışı ve yaşam doyumunu etkileyen bilişsel bir yapı olduğunu ileri sürmüşlerdir. Bu noktadan hareketle, bu çalışmada üniversite öğrencilerinin katıldıkları serbest zaman etkinliklerinden tatmin olma ve algılanan özgürlük düzeylerinin cinsiyet ve yaşa göre değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Yöntem ve Araçlar

Araştırma Grubu: Araştırmanın örneklem grubu, amaçlı örneklem yöntemi ile oluşturulmuştur. Buna göre; İstanbul İlinde bulunan devlet üniversitelerinin spor bilimleri fakültelerinde öğrenim gören ve çalışmada gönüllü olarak yer alan yaş ortalama $21,80 \pm 2,62$ olan İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören 252 öğrenci, Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören 314 öğrenci olmak üzere toplamda 566 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı: Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan form üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm olan “Kişisel Bilgi Formu”, öğrencilerin; cinsiyet, yaş, aylık gelir, üniversite bilgilerinin tespit etmek için kullanılmıştır.

İkinci bölümde, serbest zamanda algılanan yetkinliklerini, algılanan kontrolü ve algılanan içsel motivasyonu ölçmek amacıyla, Witt ve Ellis (1985) tarafından geliştirilen ve Yerlisu Lapa ve Ağyar (2011) tarafından Türkçe’ ye uyarlanarak, geçerlilik ve güvenilirliği

yapılan “Serbest Zamanda Algılanan Özgürlük” ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 5’li Likert Tipi olup (1= Kesinlikle katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3= Kararsızım, 4= Katılıyorum, 5= Kesinlikle katılıyorum) 17 maddeli, Bilgi ve Beceri, Heyecan ve Eğlence olarak isimlendirilen iki alt boyut içermektedir. Ölçeğin geneline ilişkin iç tutarlılık katsayısı .93 olarak saptanırken, “Bilgi ve Beceri” alt ölçeğinin .80 ve “Heyecan ve Eğlence” alt ölçeğinin ise .80 olarak saptanmıştır. Bu araştırma için ölçeğin geneline ilişkin iç tutarlılık katsayısı .89 iken, alt ölçeklerine ilişkin iç tutarlılık katsayıları “Bilgi ve Beceri” için .84, “Heyecan ve Eğlence için ise .84 olarak bulunmuştur.

Üçüncü bölümünde ise katılımcıların serbest zaman etkinliklerine katılımlarından duydukları tatmin düzeylerini belirlemek amacıyla, Beard ve Ragheb (1980) tarafından geliştirilen ve Karlı ve arkadaşları (2008) tarafından Türkçe’ye uyarlanarak, geçerlilik ve güvenilirliği yapılan “Serbest Zaman Tatmin” ölçeği kullanılmıştır. . Ölçek 5’li Likert Tipi olup (1= Neredeyse hiç doğru değil, 2= Nadiren doğru, 3= Bazen doğru, 4= Çoğu kez doğru, 5= Neredeyse her zaman doğru) 39 maddeli, Psikolojik, Eğitim, Sosyal, Rahatlama, Fizyolojik ve Estetik olarak isimlendirilen altı alt boyut içermektedir. Ölçeğin geneline ilişkin iç tutarlılık katsayısı .92 olarak saptanırken, ölçeğin alt boyutlarına ilişkin iç tutarlılık katsayıları sırası ile .86, .84, .82, .79, .82, .79’dur. Bu araştırma için ölçeğin geneline ilişkin iç tutarlılık katsayısı .91 iken, ölçeğin alt boyutlarına ilişkin iç tutarlılık katsayıları sırası ile .83, .85, .82, .81, .86, .80 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi: Verilerin değerlendirilmesi aşamasında veriler Microsoft Excel 2003 programında düzenlenmiş, SPSS 20.0 for Windows paket program kullanarak çözümlenmiştir. Verilerin analizinde kişisel bilgiler için betimsel istatistik yöntemleri frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Her iki ölçeğin alt boyutlarının normal dağılım gösterip göstermediği test etmek amacı ile Kolmogrov-Smirnof testi yapılmış ve bunun sonunda Serbest Zamanda Algılanan Özgürlük ölçeği ve Serbest Zaman Tatmini ölçeğinin tüm alt boyutların normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Buna göre $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde 2 değişkenli veriler için Mann Whitney U testi, 2’den fazla değişkenler için ise Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Son olarak ise alt boyutlar arasındaki ilişkileri ölçmek için Spearman Korelasyon analizden faydalanmıştır.

Bulgular

Üniversite öğrencilerinin katıldıkları serbest zaman etkinliklerinden tatmin olma ve algılanan özgürlük düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Cinsiyet, Yaş, Aylık Gelir ve Öğrenim Gördükleri Üniversiteye Göre Dağılımları

Değişkenler		F	%
Cinsiyet	Erkek	325	57,4
	Kadın	241	42,6
	Toplam	566	100
Yaş	18-20	169	29,9
	21-23	186	32,9
	24 ve üstü	211	37,3
	Toplam	566	100
Aylık Gelir	400-750	198	35,0
	751-1100	249	44,0
	1101 ve Üzeri	119	21,0
	Toplam	566	100
Üniversite	İstanbul Ü.	252	44,5
	Marmara Ü.	314	55,5
	Toplam	566	100

Tablo 1’de Katılımcıların cinsiyet, yaş, aylık gelir ve öğrenim gördükleri üniversitelere ilişkin istatistiksel bulgulara göre katılımcıların %57,4’ünün “erkek”, %42,6’sının “kadın”, %37,3’ünün “24 ve üstü” yaş grubunda olduğu, %44,0’ının “751-1100” aylık gelire sahip olduğu, %44,5’inin İstanbul Üniversitesinde ve %55,5’inin ise Marmara Üniversitesinde öğrenim gördüğü tespit edilmiştir.

Tablo 2: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Serbest Zamanda Algılanan Özgürlük Düzeyleri

Alt Boyut	Cinsiyet	N	Sıra Değer Ort.	Z	p
Bilgi ve Beceri	Erkek	325	288,92	-,918	,359
	Kadın	241	276,19		
Heyecan ve Eğlence	Erkek	325	278,10	-,915	,360
	Kadın	241	290,78		

Tablo 2’de katılımcıların cinsiyetlerine göre serbest zamanda algılanan özgürlük düzeylerini test etmek amacıyla yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları verilmiştir. Test sonuçlarına göre; erkek ve kadın katılımcıların puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($p>0.05$).

Tablo 3: Katılımcıların Yaşlarına Göre Serbest Zamanda Algılanan Özgürlük Düzeyleri

Alt Boyut	Yaş	N	Sıra Değer Ort.	X ²	P
Bilgi ve Beceri	18-20	169	287,29	5,169	,257
	21-23	186	262,31		
	24 ve üstü	211	299,14		
Heyecan ve Eğlence	18-20	169	281,17	2,719	,075
	21-23	186	270,25		
	24 ve üstü	211	297,05		

Tablo 3’de katılımcıların yaşa göre serbest zamanda algılanan özgürlük düzeylerini test etmek amacıyla yapılan Kruskal Wallis testi sonuçları verilmiştir. Test sonuçlarına göre; katılımcıların serbest zamanda algılanan özgürlük düzeyleri ile yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($p>0.05$).

Tablo 4: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Serbest Zaman Tatmin Düzeyleri

Alt Boyut	Cinsiyet	N	Sıra Değer Ort.	Z	P
Psikolojik	Erkek	325	265,81	-2,995	,003*
	Kadın	241	307,35		
Eğitim	Erkek	325	261,72	-3,686	,000*
	Kadın	241	312,87		
Sosyal	Erkek	325	268,11	-2,605	,005*
	Kadın	241	304,25		
Rahatlama	Erkek	325	253,12	-5,174	,000*
	Kadın	241	324,48		
Fizyolojik	Erkek	325	279,02	-,760	,447
	Kadın	241	289,55		
Estetik	Erkek	325	271,70	-2,007	,045
	Kadın	241	299,41		

Tablo 4’de katılımcıların cinsiyetlerine göre serbest zaman tatmin düzeylerini test etmek amacıyla yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları verilmiştir. Test sonuçlarına göre; erkek ve kadın katılımcıların serbest zaman tatmin düzeyleri arasında “Psikolojik”, “Eğitim”, “Sosyal” ve “Rahatlama” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Yani, kadın katılımcılar erkek katılımcılara oranla katıldıkları serbest zaman etkinliklerinden tatmin olma düzeyleri daha fazladır.

Tablo 5: Katılımcıların Yaşlarına Göre Serbest Zaman Tatmin Düzeyleri

Alt Boyut	Yaş	N	Sıra Değer Ort.	X ²	P
Psikolojik	18-20	169	291,04	5,169	,003*
	21-23	186	256,25		
	24 ve üstü	211	301,48		
Eğitim	18-20	169	291,79	2,398	,302
	21-23	186	268,34		
	24 ve üstü	211	290,23		
Sosyal	18-20	169	286,22	4,257	,119
	21-23	186	264,48		
	24 ve üstü	211	298,09		
Rahatlama	18-20	169	250,47	7,619	,005*
	21-23	186	267,68		
	24 ve üstü	211	317,88		
Fizyolojik	18-20	169	286,34	,649	,723
	21-23	186	275,67		
	24 ve üstü	211	288,13		
Estetik	18-20	169	284,25	2,355	,308
	21-23	186	269,88		
	24 ve üstü	211	294,91		

Tablo 5’de katılımcıların yaşlarına göre serbest zaman tatmin düzeylerini test etmek amacıyla yapılan Kruskal Wallis testi sonuçları verilmiştir. Test sonuçlarına göre; katılımcıların yaş grupları ile serbest zaman tatmin düzeyleri arasında “Psikolojik” ve “Rahatlama” alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Diğer alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($p > 0.05$). **Tablo 6:** Serbest Zamanda Algılanan Özgürlük Ölçeği ile Serbest Zaman Tatmin Ölçeği Alt Boyutları İlişkisi

Tablo 6: Serbest Zamanda Algılanan Özgürlük Ölçeği ile Serbest Zaman Tatmin Ölçeği Alt Boyutları İlişkisi

Alt Boyutlar	Bilgi ve Beceri	Heyecan ve Eğlence	Psikolojik	Eğitim	Sosyal	Rahatlama	Fizyolojik	Estetik
Bilgi ve Beceri	R	1						
	P							
Heyecan ve Eğlence	R	,735	1					
	P	0,00**						
Psikolojik	R	,370	,419	1				
	P	0,00**	0,00**					
Eğitim	R	,293	,363	,697	1			
	P	0,00**	0,00**	0,00**				
Sosyal	R	,311	,395	,675	,726	1		
	P	0,00**	0,00**	0,00**	0,00**			
Rahatlama	R	,236	,282	,566	,624	,682	1	
	P	0,00**	0,00**	0,00**	0,00**	0,00**		
Fizyolojik	R	,247	,225	,521	,462	,530	,539	1
	P	0,00**	0,00**	0,00**	0,00**	0,00**	0,00**	
Estetik	R	,200	,255	,485	,502	,598	,585	,553
	P	0,00**	0,00**	0,00**	0,00**	0,00**	0,00**	0,00**

Tablo 6’da serbest zamanda algılanan özgürlük ölçeği ile serbest zaman tatmin ölçeğinin alt boyutları arasında ilişkinin olup olmadığını tespit etmek için Spearman korelasyon testi uygulandı. Test sonuçların göre; serbest zamanda algılanan özgürlük ölçeği alt boyutları ile serbest zaman tatmin ölçeği alt boyutları arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p < 0.05$).

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin katıldıkları serbest zaman etkinliklerinden tatmin olma ve algılanan özgürlük düzeylerinin cinsiyet ve yaşa göre incelenmesidir. Katılımcıların demografik özelliklerine bakıldığında %57.4’nün “Erkek”, %37,3’ünün “24 ve üstü” yaş grubunda olduğu, %44.0’ının “751-1100” aylık gelire sahip olduğu ve %55.5’inin “Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde” öğrenim gördüğü saptanmıştır.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre serbest zamanda algılanan özgürlük düzeyleri açısından Bilgi ve Beceri” (.359) alt boyutunda ve “Heyecan ve Eğlence” (.360) alt boyutunda anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır. Lapa ve Ağyar (2012) tarafından üniversite öğrencilerinin serbest zaman katılımlarına göre algıladıkları özgürlük düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmada da cinsiyetin algılanan özgürlük düzeyinin belirlenmesinde anlamlı bir etken olmadığı belirlenmiştir; Kodaş ve ark. (2015) tarafından yapılan yiyecek-içecek sektöründe çalışanların serbest zamanda algıladıkları özgürlük ve serbest zaman tatmin düzeylerine yönelik çalışmalarında ise cinsiyete göre katılımcıların “Bilgi ve Beceri” alt boyutunda anlamlı farklılıklar olduğu belirtilmiştir. Bu anlamda Kodaş ve ark. (2015) tarafından yapılan çalışmanın “Bilgi ve Beceri” alt boyutu açısından çalışmamızın sonucu ile paralellik göstermemektedir.

Yaş değişkenine göre katılımcıların serbest zamanda algıladıkları özgürlük düzeyine bakıldığında ise her iki alt boyutta da anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır. Bu sonuç Spor Bilimleri Fakültesinde Öğrenim gören öğrencilerin yaş ayrımı olmaksızın katıldıkları serbest zaman etkinliklerini önemsedikleri, yaşları ilerledikçe katıldıkları serbest zaman etkinliklerine karşı duydukları ilginin değişmediği şeklinde yorumlanabilir.

Katılımcıların serbest zaman tatmin düzeylerine bakıldığında ise cinsiyet değişkenine göre “Psikolojik”, “Eğitim”, “Sosyal” ve “Rahatlama” alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğu ($p<0.05$) diğer alt boyutlarda ise anlamlı farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. Vong Tze (2005) ve Kabanoff (1982) tarafından yapılan çalışma sonucu ile bu çalışma sonuçları paralellik gösterirken, Ardahan ve Yerlisu Lapa (2010) ve Ayyıldız (2015) tarafından yapılan çalışma sonuçları ile bu çalışmanın sonuçları örtüşmemektedir. Yaş değişkenine göre katılımcıların serbest zaman tatmin düzeylerine göre “Psikolojik” ve “Rahatlama” alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğu ($p<0.05$) diğer alt boyutlarda ise anlamlı farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. 24 ve üstü yaş aralığındaki katılımcılar diğer yaş aralığındaki katılımcılara göre serbest zaman etkinliklerinden daha çok psikolojik ve rahatlama açısından katılım gösterdikleri ve diğer yaş gruplarına oranla katıldıkları serbest zaman etkinliklerinden daha fazla tatmin oldukları sonucuna varılabilir. Ayyıldız (2015) tarafından rekreatif dans faaliyetlerine katılan bireylere yapılan çalışmada alt boyutlar ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre serbest zamanda algılanan özgürlük ölçeği ile serbest zaman tatmin ölçeğinin alt boyutları arasında ilişkinin tespiti için yapılan Spearman Korelasyon testi sonucu iki ölçeğin alt boyutları arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak cinsiyet ve yaşın serbest zamanda algılanan özgürlük düzeyinde önemli bir faktör olmadığı, serbest zaman tatmin ölçeğine bakıldığında ise cinsiyete göre “Psikolojik”, “Eğitim”, “Sosyal” ve “Rahatlama” ve yaşa göre ise “Psikolojik” ve “Rahatlama” alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Kaynakça

- Ardahan F. Lapa TY. Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Tatmin Düzeylerinin Cinsiyete ve Gelire Göre İncelenmesi. Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi. 2010; 21(4): 129-136.
- Axelsen M. The Power of Leisure: I Was An Anoexic; I'm Now A Healthy Triathlete. Lesiure Sciences. 2009; 31: 330–346.
- Ayyıldız T. Rekreatif Dans Faaliyetlerine Katılan Bireylerin Serbest Zaman Tatmin Düzeylerinin İncelenmesi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. 2015, Ankara.

- Beard JG. Ragheb MG. Measuring Leisure Satisfaction. Journal Of Leisure Research. 1980; 12 (1): 20–33.
- Çelik G. Kamu kuruluşlarında çalışan engelli bireylerin serbest zaman engellerinin ve tatmin düzeylerinin incelenmesi (Antalya merkez örneği), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, 2011, Antalya.
- Demirel, M., Harmandar, D. (2009) “Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılımlarında Engel Oluşturabilecek Faktörlerin Belirlenmesi” Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Cilt:6, Sayı:1, s. 840.
- Ellis GD. Witt PA. Perceived freedom İn Leisure And Satisfaction; Exploring The Factor Structure Of Perceived Freedom Compotents Of The Leisure Diagnostic Battery. Leisure Sciences. 1994; 16; 259-270.
- Henderson, K. Leisure Studies in the 21St Century: The Sky is Falling?. Leisure Sciences: An Interdisciplinary Journal, 2010; 32(4): 391-400.
- Howe, CZ., Carpenter, GM. (1985), “Progammig Leisure Experiences”, Prentice-Hall Inc., New Jersey, s.3.
- Iso-Ahola SE. The Social Psychology of Leisure and Recreation. Dubuque, IA: WC. C. Brown: 1890.
- Iwasaki Y. (2007). Lesiure and quality of life in an international and multicultural context: what are major pathways linking leisure to quality of life. *Social Indicators Research*, 82, 233–264.
- Kabanoff B. (1982). Occupational and sex differences in leisure needs and leisure satisfaction. *Journal of Occupational Behavior*, 3, 233-245.
- Karlı Ü. Polat E. Yılmaz B. Koçak S. Serbest Zaman Tatmin Ölçeği’ nin (SZTÖ-Uzun Versiyon) Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi. 2008; 19 (2): 80-91.
- Kodaş, D., Kodaş, B., Arıca, R. (2015) “Yiyecek-İçecek Çalışanlarının Serbest Zaman Tatmin Düzeyleri İle Serbest Zamanda Algılanan Özgürlüklerinin İncelenmesi” 3. Rekreatif Araştırmaları Kongresi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi.
- Lapa TY. Ağyar E. Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Katılımlarına Göre Algılanan Özgürlük. Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi. 2012; 23(1): 24-33.
- Neulinger J. The Psychology Of Leisure. 2th ed. Springfield IL: Charles C Thomas; 1981.
- Ragheb MG. Tate RL. A Behavioral Model of Leisure Participation, Based on Leisure Attitude, Motivation and Satisfaction. *Leisure Studies*. 1993; 12(1): 61-70.

Şener A, Terzioğlu RG, Karabulut E. (2007). Life satisfaction and leisure activities during men's retirement: a Turkish sample. *Aging and Mental Health*, 11 (1), 30–36.

Tezcan, M. (1993). Boş zaman sosyolojisi. Ankara: Yargıçoğlu Matbaa.

Torkildsen G. *Recreation and Leisure Management*. 5th ed. London: Taylor and Francis Group; 2005, p: 49.

Vong Tze N. (2005). Leisure satisfaction and quality of life in Macao, China. *Leisure Studies*, 24 (2), 195-207.